

Zitting 1982–1983

17 838

Wijziging van de Wet tarieven in burgerlijke zaken

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

In de memorie van toelichting bij de begroting voor 1983 van het Ministerie van Justitie zijn de beleidsvoornemens uiteengezet gericht op het beter beheersbaar maken van de werkdruk van het justitie-apparaat en het beperken van de kosten.

In de opsomming van in te dienen wetsontwerpen is onder meer een nieuwe regeling van de griffierechten in burgerlijke en administratiefrechtelijke zaken aangekondigd.

Door invoering van een aantal nieuwe rechten en verhoging van de bestaande zal een groter deel van de kosten van het justitie-apparaat worden gedragen door degenen die gebruik maken van de diverse rechterlijke instanties. De uit budgettair oogpunt onvermijdelijke nieuwe regeling zal de jaaropbrengst aan griffierechten met 30 mln. moeten doen vermeerderen. In het deelrapport 8 van de Heroverweging Collectieve Uitgaven, kamerstuk Tweede Kamer, zitting 1980–1981, nr. 16 625, is een aantal voorstellen gedaan om de opbrengst aan griffierechten te verhogen en ongelijkheden op te heffen. Een aantal hiervan is in dit ontwerp overgenomen.

Het onderhavige wetsontwerp voorziet slechts in herziening van de griffierechten in burgerlijke zaken. Ik stel mij voor binnenkort een afzonderlijk wetsontwerp in te dienen dat strekt tot verhoging c.q. invoering van griffierechten in administratiefrechtelijke zaken. Hierover dient echter nog overleg te worden gevoerd met mijn daarbij mede betrokken ambtgenoten. Om de gewenste meeropbrengst aan griffierechten te bereiken worden de volgende maatregelen voorgesteld:

- a. Verhoging van de griffierechten in civiele procedures, gedifferentieerd naar instantie en onderwerp.
- b. Verhoging van een aantal rechten in extra-judiciële zaken.
- c. Gelijktrekking van het vast recht in het kort geding en van de verzoekschriftprocedure bij de colleges met de gewone dagvaardingsprocedure.
- d. Invoering van een gereduceerd recht, te betalen door degenen die tot dusver van de betaling van griffierecht waren vrijgesteld op grond van verleende gratis-admissie.

Hierbij zij opgemerkt, dat het heffen van hogere griffierechten tevens kan bijdragen tot een zorgvuldiger afweging van het belang en de zin van het voorleggen van een zaak aan de rechter. Het griffierecht mag echter niet zo hoog zijn dat aan bepaalde groepen belanghebbenden in feite de toegang tot de rechter wordt ontnomen. Ik ben het dan ook eens met de in voornoemd

deelrapport (par. III 3.7) verwoorde opvatting dat een aanmerkelijke verhoging van de griffierechten slechts aanvaardbaar is indien voor on- en minvermogenden een bijzondere regeling blijft gelden. Met de opstellers van dit rapport ben ik echter tevens van mening dat ook voor de laagste inkomensgroepen enige financiële stimulans tot afweging van het nut van het aangaan van een procedure moet bestaan. Op die grond is in dit wetsontwerp een tarief van 25% ingevoerd voor die gevallen waarin volgens de financiële normen van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden rechtsbijstand kan worden verleend zonder dat een eigen bijdrage verschuldigd is. Het geheel kosteloos procederen zal dus niet meer voorkomen. Om te voorkomen dat de vermindering van het tarief in een aantal gevallen niet volledig doorwerkt is het voorstel in het deelrapport om het te heffen recht aan een minimumbedrag te binden, niet overgenomen. Anderzijds is er ook van afgezien om een hardheidsclausule in te voeren, op grond van de hoge uitvoeringskosten van een dergelijke regeling. Bovendien zou daardoor het opbrengstverhogend effect van de voorgestelde maatregel weer worden beperkt.

Bovengenoemde maatregelen zullen naar schatting resulteren in een meeropbrengst aan griffierechten van f 27 mln. Een voorontwerp van wet met toelichting is ter kennisneming voorgelegd aan de kring van kantonnerechters, de vergadering van rechtbankpresidenten, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie. Naar aanleiding van de daarop ontvangen reacties is het ontwerp op een aantal punten aangepast.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Artikel 2

Het griffierecht in verzoekschriftprocedures bij de colleges bedraagt thans de helft van het verschuldigde recht in dagvaardingsprocedures. In gevallen waarin een in wezen contentieuze procedure met een verzoekschrift wordt ingeleid, bestaat in ieder geval geen grond voor dit onderscheid, doch ook in andere gevallen is een verschil in hoogte van het te heffen griffierecht nauwelijks te rechtvaardigen; immers bij een verzoekschriftprocedure kunnen voor partijen vaak even grote belangen op het spel staan als bij een dagvaardingsprocedure, terwijl de omvang van de werkzaamheden die door de rechter en de griffie moeten worden verricht voor beide soorten procedures ongeveer gelijk zal zijn. Ik zie dan ook geen reden het verschil in het te betalen vast recht te handhaven.

Ik merk nog op dat het systeem van gelijke griffierechten in dagvaardings- en verzoekschriftprocedures bij kantongerechten thans ook al bestaat.

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om het bepaalde in artikel 7, tweede lid in algemener bewoordingen in dit artikel op te nemen.

Artikelen 3 en 6

Het eerste, tweede en vierde lid van artikel 6 kunnen vervallen nu de heffing van een vast recht in verzoekschriftprocedures in artikel 2 wordt geregeld. Het bepaalde in het derde lid is in verband daarmee meer op zijn plaats in artikel 3.

Artikel 4

In de huidige regeling is het recht dat in een kort geding van de eiser wordt geheven lager gesteld dan in de gewone dagvaardingsprocedure. Gezien de ontwikkelingen op het gebied van de kort-gedingprocedure, waardoor de uitspraak in een dergelijke procedure in feite een definitieve afdoening van het geschil betekent, bestaat er mijns inziens onvoldoende

grond voor een lager tarief. De beoogde gelijkstelling m.b.t. het van de eiser te heffen vaste recht in kort-gedingprocedures en in de overige rechtbankzaken wordt bereikt door artikel 4 te doen vervallen, en in artikel 2 de gedaagde in kort geding vrij te stellen van de aldaar vermelde heffing.

Artikel 5

In verband met het vervallen van artikel 6, vierde lid wordt artikel 5 zodanig aangepast, dat buiten twijfel staat, dat het ook van toepassing is op beschikkingen in verzoekschriftprocedures.

Artikelen 8 en 9

Er is geen reden om voor de in bovengenoemde bepalingen bedoelde verzoekschriften een ander vast recht te heffen dan het in artikel 2 genoemde. Door artikel 8 en 9, derde en vierde lid te laten vervallen wordt bereikt dat het thans geldende onderscheid wordt opgeheven.

Artikel 11

Voor vorderingen tot en met f 200 wordt een vast recht verschuldigd van f 50; voor vorderingen die meer dan f 200 en niet meer dan f 1000 bedragen c.q. niet op een geldsom betrekking hebben f 100 voor vorderingen boven de f 1000 f 150. De bestaande vrijstelling van vast recht voor vorderingen van f 50 of lager vervalt.

Artikelen 10 en 13

De in het eerste lid van artikel 10 en in het vierde lid van artikel 13 genoemde tarieven komen naar mijn oordeel in aanmerking voor een verhoging die aansluit bij de overige verhogingen. Voor de tarieven genoemd in het zesde, zevende en achtste lid van artikel 13 respectievelijk de overschrijving van huwelijkse voorwaarden, de legalisatie van handtekeningen en de afgifte van apostilles betreffende, wordt een grotere verhoging voorgesteld daar de huidige tarieven niet in verhouding staan met de omvang van de te verrichten werkzaamheden.

Artikel 14

Door in artikel 14 de woorden «een rechterlijk college, een kantonrechter of een griffier» te vervangen door «een rechter of een griffier» vallen op mondeling verzoek opgemaakte of gegeven akten, beschikkingen of andere beslissingen en processen-verbaal van de alleensprekende rechter bij de colleges zoals de president of de kinderrechter in het vervolg eveneens onder de werking van deze bepaling. Indien op zulk een verzoek een procedure volgt, wordt het krachtens dit artikel verschuldigde bedrag in mindering gebracht van het ingevolge artikel 2 of 11 voor die procedure te heffen recht.

Het op grond van dit artikel verschuldigde recht wordt op gelijke hoogte gebracht met het griffierecht in kantongerechtszaken met een niet op geld waardebaar belang.

Artikelen 17 en 18

Het reeds eerder aanhangig gemaakte wetsontwerp tot wijziging van de Wet rechtsbijstand aan on- en minvermogenden, kamerstuk Tweede Kamer, 1982-1983, nr. 17 769 voorziet tevens in een wijziging van de artikelen 17 en 18 van de Wet tarieven in burgerlijke zaken. In verband met de in het algemeen deel reeds toegelichte invoering van een gereduceerd tarief van 25%, is, rekening houdende met voornoemd wetsontwerp, een nieuwe wijziging van deze artikelen nodig.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes